

ШЫҢ

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1955 жылда уюмданыштын

1951

ИЮНЬ

27

СРЕДА

№ 126 (2300)

ӨРТӨг 20 көп.

БО ХУНГУ СОЛУНДА:

Кубань тараа ажаап алышынын эгелзән (1 арын).

С. Ташков. — Суг күжү-биле ажылдаар электри станциязының тудушкуну (1 арын).

Изылчылар бодунуң хоорайының чаагайжыдылганында (1 арын).

ПАРТИЯ АМЫДЫРАЛЫ:

П. Киселев. — Партия организацияларын боттуг, динг удуртуру—партия ажылының көдүрлүшкүнүнүң үнденини (2 арын).

Р. Мамбетов. — Малдың чайгы одарладышынын организаштыр чорудар (2 арын).

В. Путолина. — Күзүн катап шыггадар өөреничилер-биле ажап дугайында (3 арын).

АКШ-тын компартиязының чидгине секретари Деннис-тин медегели (4 арын).

П. Ушаков. — Мал чемин силдестери (4 арын).

Кореяда бодушкуннар (4 арын).

Колхозтарның организас, ажил-агыйын бүгү тала-биле быжыглаар

Колхозтарның хой-нिति ажил-агыйын болза, колхозчу тургузунуң күчүзүңгө үндөвүлдүр колхозчуларның матери-алдык чаагайжыдылганының үзүктөл чок өзүдөзиниң негелдесини шиттир-леп турар. Колхозтарның нिति ажил-агыйын бүгү тала-биле хөгжүдери бол-гаш быжыглаары—көдөз ажил-агый бүдүрүлгенини оон ыңай көдүрлүшкүнү-нүң үнденини болур.

Коммунист партия болгаш совет шаааа колхозтарга канчаар-даа аажок улуг дузаламчыны чедирип турар. Дай-ын сөөлүңдеги беш чыл планының дур-гузунда көдөз ажил-агыйның материал-техниктиң сууру улам-на улгадып, кол-хозтарның нिति ажил-агыйны быжыгыт-чыр ажилының болгаш мал ажылының продуктуу дика бедип турар.

Дайын сөөлүңдеги бир дугаар беш чыл планының көдөз ажил-агый тала-зы-биле программаны боттандырып, шаан, партия колхозтарның оон ыңай организас, ажил-агыйны быжыглаары-нын талазы-биле канчаар-даа аажок улуг ажилды чоруткан. Социалист көдөз ажил-агый бүдүрүлгенини хөг-жүдөзи, ооң бедик бараныны чоңуң өзүп турар хергелдин тараа, зыт, сүт болгаш өске-даа аш-чемниң продукту-лары-биле хандырамын чедип алган. Колхозтарның болгаш колхозчуларның орулгалары дыка өскөн. Бистиң обла-стың колхозтарның хуваашпас фонду-зу 1949 чылга денгээрже 1950 чылда 44,8 хуу, а акша орулганы 14,3 хуу улганн.

Колхозтарның организас, ажил-агый-ын бүгү тала-биле быжыглаарына колхозчуларның нитиниң ажил-агый-нына киришкенде терини чугула. Бил-Хем районунң колхозтарының бир кол-хозчу бүрүзүнүң ажилдап алган күш-хүнери чылда ортума-биле 285 күш-хүнер онаажып турар. а ыңчаага ол-да районда «Май 1-зи» көдөз ажил-агый артелиниң колхозчу бүрүзүңге 368 күш-хүнер онаажып турар. Таңды районда «Чуа орук» колхозуң бир колхозчу бүрүзүнү ажилдап алган күш-хүну ортума-биле 364 ботур тур-ган. Колхоз бүдүрүлгенини көдүр-лүшкүнүнүң уламындан колхозчулар-ның олча-ажыны дыка өскөн. Каа-Хем районда «Октябрь 14 чыл ою» колхоз-туң кеңигүнери эртен чылын бир күш-хүңгө тараа-биле 4 килограмма 490 грамм, акша боду-биле 1 рубль 98 көпөк алган. Бил-Хем районда Ке-тов аттыг колхозтуң кеңигүнери эр-тен чылын бир күш-хүңгө 3 килограмма 100 грамм тарааны, акша-биле 3 рубль 54 көпөсти алган.

Көдөз ажил-агый артелиниң үндени-ни болза, нитиниң оңу-хөрсөңдиги болур. Артель колхозчуларның худу-амдырал союургалыңларын нити союургалы-биле холбагы-арыла шың чорудуп турар. Колхозчуларны өрге бүрүзүнүң бай-шыңдалдыг болгаш кул-туралык амьдыралы—нитиниң ажил-агыйын өстүрүп, бүгү тала-биле быжы-глаарындан шууг хамаарныр.

Хой адырлыг, бедик хөгжүдөлиги, нити ажил-агыйлыг мурнакчы колхоз-тар хой орулганы ап, чыл-бүрүдө-ле колхозчу бүдүрүлгени оон ыңай хөгжү-деринге дыка хой капитал салышыны, ны мөөңдөн турар. Бистиң областың дыка хой колхозтарында нитиниң кол-хозчу байлакшынын быжыглаар дем-сел кошкак болуп, ооң журундан об-ластың колхозтарында капитал салышы-кынының хөрөңдиги 1,130 муң рубль-ге чедир чыдыманна, оон хой кезин Улуг-Хем, Барың-Хемчик, Кызыл рай-онаарының колхозтарында онаажып турар. Чамдык ВКП(б) райкомнары болгаш райүүсүмнар колхозтарның хуваашпас фондузуңгө болгаш бүдү-рүлгениниң кол хөрөңгилериниң байда-лын, ооң өзүдөзиниң чүгле чыл отчы-тарының үзүңде союурап турары шың авес, ону үргүлчү хынап, оон өзүдөзи дээш практиктиг дузаламчы.

ны чедирип, мурнакчы колхозтарның деңгелинге чедирери чугула.

Сөөлгү үеде бистиң областа биче колхозтары улгатыр катыштырар та-лазы-биле улуг ажилдар чорутуңган. Амгы үеде бир кол сорулга болза, улгатыр катышкан колхозтарны ор-ганизас, ажил-агый талазы-биле быжы-глаарын хандырамы болур. Хой адыр-дыг улуг колхозтарны тургусаны—бүгү колхозтарны экономиказын хөг-жүдери дээш партия организациялары-нын харысалгазын улгатырып, колхоз бүрүзүнүң оңа байдалына таярышкан аң тодаргай болгаш квалификациялыг удурутланы партия органдарындан негеп турар.

Колхозтарның бүдүрүлгө ажил-агый-ын быжыглаар херекке колхоз бүрүзү-нүң хуваашпас фондуларын нитиниң ажил-агыйларына чөп чарындарын көдөз ажил-агый артелинин Устаын ёзугаар шыгыны сагып чорудары тер-ини чугула.

Колхозтарның организас, ажил-агый-ын быжыглаарына эң улуг сорулга машина-трактор станцияларының му-нунда турар. Олар колхозтарның бүдү-рүлгенин механизмнааарына бүгү тала-биле дузалажыр хүлээлгелиг. МТС-тер колхозтарда күш-ажылды чөп органи-заастаарына, колхозчуларны күш-ажы-лынга киришкенде, колхозта сагыл-ча-чурмуңу быжыглаарына, бүгү тараа-лардан бедик дүжүтү алырына бол-гаш нитиниң мал ажылын хөгжүдүп, оң продуктулуун дыка бедидерин хан-дырамына улуг ролдыг болур.

Көдөз ажил-агый талазы-биле кол сорулга болза, көдөз ажил-агыйың бүгү культуураларының дүжүттүң дыка бедидер, нитиниң малчыны биче са-лың дүргөн өстүрери-биле кады оон продуктулуун дыка бедидери болур деп партия өредип турар. Бо сорулганы бүгү тала-биле чедириптиң шиттир-лээрде колхозтарның организас, ажил-агыйны быжыглаары соңгаарлап бол-бас сорулга болуп турар.

Көдөз ажил-агый талазы-биле кол сорулганы—инститүлери көдөзге пар-тикий-политиктиг ажилды илбаа-биле чорударындан хамаарныр. Колхозчу тараачыларының чаагай амьдыралың материалдыг үнденини, колхозтуң хөг-жүдөлиг өөр дөзү болза, коллекти-вти күш-ажыл, нитиниң ажил-агыйы болур деп чүвени колхозчу бүрүзү били алган турар ужурут.

Областың колхозчу, совхозчу шөл-деринде бедик, албешинди дүжүт дээш демисел хаймыгыл үңгөн. Тараачын чайгы ажаалазы, суген, тараа ажаап алышынының белеткелдери калаан-гызындан-да артык калбарган. Нити-ниң мал ажылыга быжык чөм суурун чогуур өйүңде, эки шынарлыг, бүгү малга четчир кылдыр белеткери амгы үеде партия болгаш совет организация-ларының, көдөз ажил-агый органдары-ның биче-даа соңгаарлап болбас со-рулганы болур.

Колхозтарның организас, ажил-агый-ны быжыглаарының даягыны болур МТС-терниң ажилын бүгү тала-биле быжыглаарың ВКП(б) райкомнары, райүүсүмнар кол чыңагыны сагыр ужурут.

Суген, тараа ажаап алышынын белеткелди үлгерилг чорутканы, суген болгаш дүжүт ажаап алышынын кыска хуусада бедик деңгелге чор-дара—колхозчу экономиканы өстүрери-ниң, колхозтарның организас, ажил-агыйын быжыглаарының база көдөз ажил-агый талазы-биле кол сорулганы шиттирлээриниң эң чугула сууру болур.

Колхозчу бүдүрүлгени чайгылыш чок-ка өстүрүшпаан, совет тараачынар Ленин—Сталинның партиязынын удур-тулгазы-биле колхоз тургузуңуң оон ыңай чектелдишкенниңе, коммунист тургузушкунуң хөрөңгө боттары-ның чаа салышынын кирирлер.

Пландаң ажыр миллион метр пөс дээш

Пландаң ажыр миллион метр пөс кы-таагы комбинатының коллективни чылда пландаң ажыр миллион метр пөс кы-лып үндүрери-биле алган социалистг хүлээлгенин хуусаа бетинде күүсөдир деп турарлар. Чыл эгелзден Сээр кам-нап алган хөвөңгү волнодаан 100 муң метр ак пөс кылып үндүргөн.

Мастер дузалакчызы Рамид Миха-лиевтиң аныктар бригаданы бедик көр-гүзүлгенин чедип алган. Ук бригада 44 станок нормазының оруңуға 86 ста-ноктарны кадалап турар. Аныктарны-нүң коллективни болза, пландаң ажыр 40 муң метр ажилдап кылган.

Комбинаттың пөс-таавычылары бол-за, чыл төңүзүндө пландаң ажыр 1 миллион метр пөсү бер деп хүлээ-генир.

(СЭТА).

Чурттуң ховуларында

Херсон областың мурнуу талазы райоңнарында тараа быжа берген. Го-лопристан, Црупинск, Белозерск бол-гаш Каховка районнарың колхозтары тарааны комбайн-биле ажаап алыр дээш, тараа шөлүнүң кыдынын суге-нин кезип турар.

Узбекистаның Самарканд областың Ургут районунда республикада эң улуг таакты колхозунуң колхозчулары эрт-кен чыдагызына дөмейлээрге, бо чылын таакты ажаап алышының беш хонук мурнап кирген. Чер бүр-зүңде тарып олурткан таактын дү-жүдү эки. Ургут районда Сталин аттыг колхоз 1950 чылда ажаап ал-ганындан бо чылын таактын гектар бү-рүзүңден-не 3 центнерни хойнү алыр-лар.

Измаил областың Килий элеваторун.

Дага чайгы одарларны экижидип турар

ДРУНЗЕ. Дага Чаткал деп одарже Драун-Тюбинг урелгил мадар соахо-зунуң хойнү үңгөн. Эртен чылдан бо чылын мында ылгалдыг—өтп-ситени кончуг хой болгаш мал одарандары-га эптиг апарган. Совхозтуң малчы-нары сүүзүңгү өлтүг одарларны чаа-гайжыдып экижидеринче сагылыш са-лыг, чүс-чүс гектарлардан улуг даш-тары аштап, чадан үнүштери түрүп каавыткан. Чамдык участкара, уре-зини ол-ла черинден алган суге-нер-ни тарып каан.

Киргизияның мал ажылдыг совхозта-рының коллективтери төп Тянь-аньда болгаш Приисыкүлда база Алтайның дагыраанда одарларнын шөлдерин эки-

жидериниң улуг ажылын чорудуп турар. Бедик дага Сон-Куль хөлдүң кы-дында мал одарладып турар Кочкар совхозунуң малчынары бодунга айтыр берген черин чайгы үеде мал одарладырына кончуг эптиг кылдыр кылып алганнар. Джумгал, Аксай, Чалдовар болгаш өске-даа совхозтар-ның ажилчынары природадан чүс-чүс муң гектар одар шөлүн чаалап алган.

Дагнын орту унунда мал одарларын болгаш ында суген кезер черлерин сугтарарына дагдан агып чыдар бичи ара суглары болгаш дотытар-ны ажилдап турар.

(СЭТА).

Кызылчылар бодунуң хоорайының чаагайжыдылганында Бедик көдүрлүшкүнүң ажил-ишчилер

Бистиң областың экономиказын бол-гаш культууразын дүргөн көдүрер дуга-йында большевик партияның, совет чаа-згың болгаш улуг Сталинның хүн-бүрү көргүзүп турар сагыш салышыны совет Тывааның ажилчы чоннарын соци-алистиг тургузушкунуң бүгү адырла-рына чаа-чаа чедиршиктер дээш чүг-күлдүп күш-ажылче сорук кирип турар.

Областың Төвү Кызыл хоорайың чурттакчы чоннары бодунуң төрөөн хоорайын чаагайжыдып культуурдуг хоор-рай кылдыр сайырадып алыр дээш бет-тарынын идепкейлиг патриотчу чорун ажил херек-биле көргүзүп турарлар.

Июн 23-те хоорай чаагайжыдырлыг субботнигге Кызылдың албан органи-зация, үлетпүр бүдүрүлгө черлериниң коллективтери болгаш хоорайың чурт-такчы чоннары дыка эки ажилдаан. Эң ылданыч Енисейниң эрик кыдында участкаа ажилдап турган коллективтер

—ВКП(б) обкому, облүүсөм, облпроф-совет, харылзаа контролы, МВД болгаш МГБ коллективтери база оон-да өске чамдык коллективтер ол хүн дыка шыпчы ажилдааннар. ВКП(б) обкомунуң коллективни аңа айтып берген участ-каа баштай барганнарың бирозы, база онаашкан улүүн хамыкты мур-най күүсөдир дооскан. Аңа техниктиг ажилдакчылар-биле кады ВКП(б) обкомунуң секретарылары эштер Х. К. Баз-зыр, Сат болгаш С. М. Ортун-оол олар база ажилдап турган.

Кызылды чаагайжыдары—чугула патриотчу сорулга болур. Ыңчааш төрөөн хоорайынысты культуурдуг чар-аап-чаагай хоорай кылдыр сайырадып алыр дээш, муон соңгааргы субботник терге болгаш воскреснигтерге шуңту чагыш кижи шыкшак организацияг бол-гаш дем-билелиг киряишчилер!

Д. КРАЕВ.

Кызылчылар бодунуң хоорайының чаагайжыдылганында Автотранспортчуларның көдүрлүшкүнү

Июн 23-те хоорай чаагайжыдырлыг субботнигге Кызылдың автотранспорт контроларының ажилын, албан хаакчы-тары болгаш инженер-техниктиг ажил-дакчыларының коллективни 120 киши киришкен.

Автотранспорт контроларының кол ин-женери эш Л. Ильичев болгаш гараж начальниги эш А. Шахматов олар 26 сангыт автомашиналарны чогуур өйүңде белеткөн турган. Ол хүңгү ажилды түңгелде машина чорудукчуларының составы 154 рейстерин кылышпаан, 397,5 тонна сайны сөөртүп даямгаалан.

Айтыкан рейстеринден артыкча чоруу тургаш сай сөөртүр талазы-биле норма-зын ажыр күүсеткен эштер болза И. Па-хабов он ийи рейс кылгаш, 30 тонна, В. Афанасьев он рейс кылгаш 25 тонна, Г. Горев чеди рейс кылгаш 17,5 тонна, Н. Укулов чеди рейс кылгаш 17,5 тонна, И. Тальянов чеди рейс кылгаш 17,5 тонна сайны сөөрткенер. Ол шыкшак эштер Н. Цыбулин, Ф. Палкин, В. Син-гиров, В. Пастухов, Л. Кузачев олар база үстүңде эштерден дагдан чок ажил-дааннар.

Д. УГЛЕВ.

Субботнигге идепкейлиг киришкен

Кызылдың ном садынын коллективни 27 кижи июнь 23-те болган хоорай чаа-гайжыдырлыг субботнигге идепкей-лиг киришкен.

Коллектив хоорай адаанда Доцмас-суг үстү чарында орукту сайырадып кылырында ажилдап оруктуң ийи та-лазында 15 минут узун дуртуг онгарла-ры наскап болгаш орукту кеңирийдир доо-ра үш аас чыриктени наскап.

Чуагайжыдылгас субботнигге

Область типографиязының ажилчыл, албан-хаакчытарының болгаш инже-нер-техниктиг ажилдакчыларының кол-лективни июнь 23-те хоорай чаагайжы-дарынын субботнигге хүндүсүңгү 5 шаң 30 минутта бүрүн чед берген турган. Коллектив Енисейниң авто-транспорт контроларының баарында эрик дамбызын бедидип кылырынга хергелзөөр даш чүдүрер дугайында даага алган.

Коллективте стахановчуларның саны үргүлчү өзүп турар. Сөөлгү айларда В. Кондыба, П. Вострцов, И. Ситчи-ков, К. Степанов олар айны онаалгала-рын 150 хуу күүсөдир турарлар.

Септемберден чолаачылар база чыдып калбай турарлар. Н. Домож-ков, М. Саранин, П. Загайнов олар бар-чартып болгаш ийи айларынын нормала-рын күүсөдир турарлар. Коллектив кы-зымакый ажилдаанынын түңгелдеги сөөртүлгө планын 198 хуу күүсеткен.

Транспортчулар боттарының ажилы-нын темпизин үргүлчү-ле бедидип турарлар. Ырак алдын уургайларыңе бараан сөөрткен чолаачылары дүне-даа, хүндүс-даа кайы-даа орукка киши ужуражып болур.

А. ЛЕПЕШКИН.

Кубань тараа ажаап алышынын эгелзән

КРАСНОДАР. Ур үениң дургузунда чаашык болганының сөөлүнде ааң хүнер эгелзән. Крайны мурнуу чү-гүңде Лабин, Крым болгаш Север рай-онаарында күзүн чашып тараан арбай быжа берген. Колхозтар тарааны быш-каппап кезеринге эгелзеп киришкен.

Кубаньның колхозтарынын улуг ну-руузу бир дугаар-да ажаап алышыны-ның бүгү ажилдарын, тарааны чүдүр-ерин, дүжүренин, арыглаарын долзуу-биде механизасчтыган. Ол чорук чагыш аай шаң графигин болгаш үр-гүлчүлдегил арганы ажилдаарына улуг дузалаг.

Бо чылдың дүжүдү эки түңгелдиг. Крым районунң Ленин аттыг колхозу-

да Алейниковуң комбайны гектар бү-рүзүңден 153—180 пуд тарааны басты-рып турар. Комбайнёржу өртөңдөн ке-жээге чедир үзүктөл чок ажилдап тур-бар. Комбайндан тараа уруушкуну, ык-вар, чаар материал болгаш суг күдүп алыры ажилдап чоруп турар үеде бо-шук турар.

Ам бо үеде тараа ажаап алышыны-ның чөп чамдык комбайнёрдулар кирген. А хүн келген тудум-ча ховуңе ол чүс, он муң комбайнэр үнүп ажил-даар.

Кубань тараа кезиниңиниче эгелеп кирген. Тараа шөлден элеваторларже кирип эгелзән.

(СЭТА).

Төрөөн хоорайынысты чаагайжыдар дээш

Июн 23-те болган хоорай чаагайжы-дарының субботнигге Кызылдың чурт-такчы чоннары бодунуң төрөөн хоорай-ың сайырадып алырыга идепкейлиг болгаш организастыг чорун көргүсө-нөр.

Кызылдан Таңды районче бээр орукту сайырадып кылырында ажил-даары-биле даала алган коллективтер ажилдаар черинге 5 шаңта-ла чыгып чед берген турган. Аңа «Тыва алдын» трестиден үш машиналыг 68 киши, ав-торотадан дерт машиналыг 35 киши, об-

ластың харызаа эргелзенин бир ма-шиналыг 90 киши, областың чурт үлөт-пүрүңү коллективинден 12 киши барып ажилдаан.

Ол ажилга тудуг трестиниң загот-сырьбуну, мебельный фабриканың кол-лективтери организастыг болгаш идеп-кейлиг чорун көргүсөн. Ыңчаага Ермаковской экспедициясы болгаш глав-дегосбытың коллективтери муон муңун-де болгулаан воскреснигтерге болган ол хүн база организас чок багыт ажил-дааннар.

И. МААДЫР-ООЛ.

Чаагайжыдылгас субботнигге

Коллективниң сорулгазы болза, даш чүдүрүп келген машиналарны саа-даттай дүргөн чүдүрүп чорудуп тур-ган. Ыңчаага, 35 киши ийи шақтың дүргүзүндө хайнышыкынын ажилдап тургаш 33 машина ишти дагы чүдүрүп чоруткан болгаш кезип турган машина-лары саададып манадыр чоруктар бол-баа.

В. КРИЧЕМО.

ПАРТИЯ АМЫДЫРАЛЫ

Партия организацияларын боттуг, дириг удуртуру—партия ажылының көдүрлүүшкүнүнүн үндезини

Партия организациялары-биле боттарыны харылааларын үргүчү быжыларынын эрежек чугулазын, партияны, организацияга болгаш партийни-политиктиг ажылдарны экижидериниң талазы, биле оларга дуздаларын ВКП(б) ТК-зы партия органарына хой катан айтып келген.

«Удуртуру дээрге, чүгге резолюциялар бикир болгаш директивалар тарадыр дээн ол эвес. Удуртуру дээрге—директиваларың күөсөдөзүн хынаары болур», — деп эш Сталин айткан.

Бистин партияның үндезин дээрге партия эге организациялары болур болгай. Олар болза, партияның удурткучу органары-биле ажылыңарнын, тараачыларын болгаш интеллигенцияның массаларын харылааштыгыр турар. Коммунистер оларга тургаш, большевиктик индизиндегиңиң шюлазын эрпип, коммунизм тилегиңиз дээш партияның удурткучу органарынын интеллигенцияны куугунтук кырып турарлар.

Хоорай болгаш область бүрүзүндө партияның эге организациялары турп турар. Кызыл хоорайда оларнын саны 70 ажык турар. Оларныкы организация политик-массалык ажылының чедишчин болза, ВКП(б) хоорайдуң бюрозунуң болгаш аппаратының талазындан оларны удуртуп турарнын денденден дык хамаарып.

Хоорайныкы беш дугаар партия конференцияның шийтинирин барымдалаш, ВКП(б) хоорайдуң аппаратының ажылдакчылары боттарының ажылы хуңунуң чүрүмун эскерткенер. Бүгү ажылы хуңунуң шагының хой кезинде олар тус-тус партия эге организацияларына ажылдар апаргаш турарлар болгаш партия организацияларының шийтиш полит-массалык ажылыңиз экижидеринге уугланган хемчеглерин күдээп ап турарлар. Бу дугайын кыш чиктерден көрүп болур.

ВКП(б) хоорайдуң үлестүрү кылдиниң эргелекчизи эш Игнатьева бо чылдың июньның 12 күнүндө партияның ийи эге организацияларына чораан. Оларнын ишинде туйубу заводунда партия организациясының секретаринге партияныкы ажыл планы тургызарыңа, хана солун үндүрөңгө партия хураалына белетээринге болгаш чорударыңа ол дуздалаан.

ВКП(б) хоорайдуң партия, профэвилет болгаш комсомол организацияларының кылдиниң инструктору эш Хомакова июньның 12 хире күнүндө ийи партия эге организацияларының хураалдарына чораан болгаш областык харылаа эргелекчизинде чында партия организациясының ажылының дугайында айттыгыр ВКП(б) хоорайдуң бюрозунга белеткен.

ВКП(б) хоорайдуң бир дугаар секретары эш Степанов, партия организацияларына үргүчү барып турар апарган болгаш майның дүргүзүндө база июньның баштайгы хуңуңиңде 8 партия организацияларына чораан болгаш оларнын үжүңгө болган партия хураалдарына илеткел кылган.

Партия организацияларынын удуртуру дээрге, ийитизи-биле эвес, а херек кырында, партия организация бүрүзүнүн онза-байдалдарын өөренип көр болгаш оларны бир дөмей кылдыр көрбөс херек деп эш Сталин өөрдип турар.

Хоорайда партия организациясы бүрүзүн бир дөмей көрбөзүн чылдагы мындыг үзүндө биле тайылырлар. Бисте үлестүр бүүдүргелерде 13 партия организациялары, өөрдилге черлеринде 9 партия организациялары, совет албан черлеринде 40 ажык партия организациялары бар. Партия организацияларының бөлүк бүрүзү ийи партия эге организацияларын удуртуп турар, ыңчалза-да оларнын онза-байдалдары бар. ВКП(б) хоорайдуң аппаратының ажылдакчылары ух онза-байдалдарын өөренип көрүп турар болгаш ол онза-байдалдар таарыштыр удуртулганы боттандырып турарлар. О онза-байдалдарын барымдалаш бо чылдың май 7-де болгаш июнь 6-да ВКП(б) хоорайдуң совет албан черлеринин партия организацияларының секретарынын ажылының дүржүзүнүн солчурун талазы-биле семинар чорудар.

Устуңе турар партия органарының талазындан эге организациялары удуртурунун методтары болгаш хевирлери хой азылыг болур. Ыңчалза-да олар шүлүзү чыгыс сорулгалык — ол болза, партия организацияларынын ажылы оң ыңай умулери болурду.

ВКП(б) хоорайдуң бюрозунга болгаш кылдиниң партия организацияларының ажылдарын чугаалажып көрү дээрге, ВКП(б) хоорайдуң талазындан партия организацияларын удуртурун методтарынын бирээзи болуп турар. Бюрога чедир партия организацияларының ажылы хынатынган турар, оң четтестери илеретинген турар болгаш ол демделетинген четтестерин оруктары айттыган турар умурул.

Бу чылын ВКП(б) хоорайдуң бюрозунга ийи партия эге организацияларының секретарынын 9 өтчөттөрүн болгаш партия ажылдарын

Ном садыглаашкыны-нын магазиннеринде

Ном садыглаашкынын область конторазы күрүнениң политиктиг номнар үндүрер чериниң паррал үндүргени дыка хой саныг литератураларнын улуг бөлүүн хулаеп алгаш, областың бугу ном магазиннеринче садыглаашкыны боттандырып үндүрген. Ол литератураларнын арасында Владимир Ильич Ленинниң мындыг-мындыг чоттаалдары бар:

Материализм болгаш эмпириокритицизм;

Марксизмдин үш үндезинери болгаш үш тургустунган кезектери;

Совет эрге-чагырганың элчеглиги сорулталары;

Рыноктар дугайы деп адаар айткырынын талазы-биле;

Карл Маркс;

Пролетар революциясы болгаш ренегат Каутский;

Пролетариат диктатуразынын үезинде экономика болгаш политика;

Фридрих Энгельс;

Күрүне болгаш революция;

Демократтыг революцияга социал-демократияның ийи тактикасы;

Бир базым бурунгаар, ийи базым аткаар;

Улуг эгелешкин. Чарышты канчаар организациялар;

Европанык катышкан штаттарының лозунун дугайында;

Революция болгаш дайын;

«Удурткучу өңүктөрү» деп чүд, олар социал-демократтарга удур канчаар дайындагып турары;

Бот тускайлашыккынына нацияларын эргезин дугайында;

1905 чылдагы революциянын дугайында илеткел;

Кооперация дугайы;

Россияга капитализм хөгжүлдөзү;

РСДРП-нің II съездинин дугайында расказ.

Малдын чайгы одарладышыккыны организастыг чорудар Нийтелиштирген мал чайгы одарладышыккында

Малдын одарладышыккынын эки организастал, ону чедишкенин эртерери колхозтарнын малынын баш санык муон сонгаар өстүрөңгө улуг ажыктыг.

Чайгы одарладышыккынын кол сорулгалы болза, малды чулуктуг өттүг, сеерин чайлагарже үндүрүп, дус, кужур биле долу хаандыры болгаш дуржулгалык малчыларны олча эвилелдээр болур. Ол болза, мал өстүрөңгөнүн үш чыл планын күөсөдөзүн, малдын продуктулуун бедидеринге бир чугула хемчег алдынганы ол.

Чөөн-Хемчик районун чамдык колхозтары бо чугула ажылды эртерек чылын чогуур негелдизинге чедир күөсөткөөнер. Оон хараазы-биле малынын денгели эки эвес, а малдын продуктулуун чедир ап шыдаван. Ол четтес чорукту «Коммунизмче орук» болгаш Калинин аттыг колхозтар бо чылын болдурбас деп шийтирилөөнер. Ол колхозтар малдын чайгы одарладышыккынын эки организастал, малды бөлүк-бөлүк айы-биле үзүп, чайлагарже одарладыш үндүргөн. Ында дуржулгалык малчыларнын тургускан.

Ажылга кызымак чоруктан чедишкин болур

Колхоз кажан тургустунган үедө оон нийтелиштирген шээр малынын кадарчызынга У. Тараачыны нийти колхозчуларын хураалында бадылап тургускан. Оон ажалгазынга эң-не баштай 91 баш шээр малды берген. Тараачы болза, Тес-Хем районун Шуурманта Жданов аттыг колхозтун кежигүнү.

Хойжу Тараачы бо арасында шээр малды мени ажаап, кадарып келген. Ылангыч оон чаш төлүн 1949—1950 чылдарда чидирип чокка ажаап өстүргөн. Ам 1951 чылда төрөөн 65 хойдан

65 хураганна, 28 өшкүдөн 33 анайы мени алаш, өстүрүп турар. Ол хойжу колхозтун нийти шээр малын ам 304 баш санык кылдыр өстүргөн.

Шээр малды хундус-даа, дүне-даа ажаап, кадарып, оларнын одарын, сугандан чоп хандырына догтамап кызымак аялдамалар турар. Колхозтун багыттары чери оон эки ажылы үнелеп көрөш, ону шапкан. Тараачы шээр малдын продуктулууг чорун бедидер дээш база-ла улуг сагыш салып турар.

А. ШЫДЫРАА.

Чая литературалар келген

Ном садыглаашкынын бүгү-ле магазиннеринде политиктиг литератураларныкы чаа элчег кирип турган болгаш садыглаашкыны эгелешкен. Оларнын кол кезин И. В. Сталинниң моң адаанда чоттаалдары эжелеп турар:

Диалектиктик болгаш төөгү материализмин дугайы;

Ленинизм үндезинеринин дугайы;

Лениннин айткыларына;

ВКП(б) ТК-ның ажылының дугайында партияның XVII съездине өтчөттүг илеткел;

ВКП(б) ТК-ның ажылының дугайында партияның XVIII съездине өтчөттүг илеткел;

Марксизм болгаш национал айткыры;

Стахановчуларның бир дугаар Бүгү-өвилет чөвүлөт хураалына чугаазы;

Кызыл Армияныкы үш онза байдалдарының дугайы;

Октябрь революциясы болгаш орус коммунистерниң тактикасы;

Ленин дугайында;

Анархизм бе, азы социализм бе;

Съездилер болгаш конференциялар.

Мархов, РСДРП-нің (Россияның Социал-демократтыг Улестүрчүн Партиясынын) бир дугаар съездин;

Струвбековка, РСДРП-нің бешки (Лондон) съездин;

Петров, РСДРП-нің алдыгы съездин;

Игнатьев, РКП(б)-нің секси съездин;

Бахшев, РКП(б)-нің төсүк съездин;

Соин, РКП(б)-нің онгу съездин;

Тихомиров, РКП(б)-нің он бирги съездин;

Корогодский, РКП(б)-нің он үшкүк съездин;

Караваяв, РСДРП-нің ийи дугааргы конференциясы;

Остроухова, РСДРП-нің Бүгү-россия алдыгы (Прага) конференциясы;

Валин, РСДРП-нің Бүгү-россия чедиги (апрель) конференциясы;

Голоти, РСДРП-нің Бүгү-россия төсүк конференциясы;

Понтьев, ВКП(б)-нің он бешки конференциясы;

Трапезницкая, ВКП(б)-нің он чедиги конференциясы.

Ном садыглаашкын конторазының «Номну почта биле» деп кылдиз өртөөн туда чоруткан чагыгыны күөсөдөп турар.

Колхозтун чылгычызының чедишкени

Нийтинин чылгы малын өстүрөңгөнүн планын күөсөдөзү дээш, улуг күшү чылгычы эш Сарыг-оол үндүрүп келген. Оон чылгычынын күш-денгели семиз шыраак болуп турар.

Эш Сарыг-оолдун малдан турар чылгызындан төрөөн кулунар чыл бүүрү буртн торуктуртунуп келген. Бо чылын төрөөн 30 беден 30 кулунар камгалап алдынга.

Колхоз баштаар чери эш Сарыг-оолдун кызыман ажылын үргүчү демделеп, ону мурнакчы малчыларнын санында кирип турар.

М. СЫНАА.

Колхозтун мурнакчылары

Тере-Хөл районунда «Большевик» колхоз тургустунуп келгенден бээр ийи чыл болуп турар. Бо арасында ук колхоз ажыл-агый, организас талазы-биле элөөн быжыган болгаш колхозта а-сеткилди, кызымакай ажылдап турар мурнакчы колхозчуларнын саны үргүчү өзүп турар.

Колхозтун мурнакчы малчыларны Аржы, Сең олар 1949 чылда нийтелиштирген 171 баш өшкүлерин хулаеп алганнар. Ол өшкүлерини көңүг хайгааралдык ак-сеткилди ажаап кадарып, чыл санында төрүтүнген оолдарын мени камгалап өстүрүп турганындан ол өшкүлер ам 339 баш чедир өскөө. Алдардыг хойжу Хурба бо чылын төрүтүнген хураганарын бүрүн чидирип чокка өстүрүп турар.

Тудуг аргылында 46 кижэ составтыг колхозчу бригадир Дамчычаалпа удурткан үргүчү түдуг бригадасы бар. Ол бригада план өзүсүрар бо чылын чуртталганың 22 бажыңарын, культуур албан черлериниң 2 бажыңарын, малдын 6 канжааларын тудар. Ол тудуглар херегерез чудук материалдарын жолдууда белеткел алган болгаш ам чуртталганың 4 бажыңарынын, 1 контораның туудун доскан. Бызачылар Карым, Серен болгаш столаржы Амыр-мит олар хун-бүрүнүн нормазын 200-тен 300 хууга чедир күөсөдөп, база ийи диличиленери Кызыл-оол, Сундук олар бир хүнде 48 метр маназ дилер планын тургаш 60—70 метр чедир диле туурларлар.

Шаанда Тере-Хөлдүн тайга тандыларына көңүл эртем билиг чок карарын бүүдүлүк чораан тайга чурттуг ачы араатар ам чаа колхозчу сууркун чуртталгаже шилчин, чырык, чылы бажыңарда чурттал турарлар. Шаанда Балыктыгың тайгаларына көңүл чурттал чораан алдардыг ачың 64 хурал Билицей, ам «Большевик» колхозта кайгамчыктыг чылгык, чырык бажыңарда чурттал, бодунуң күш-ажылын колхозтун ажыл-агый орулгазын быжыдарыга ак-сеткилди-биле харам чокка берип турар. 1950—1951 чылдың кыжынында ол 18 киштерин, 300 ажыг динини олустреш 7000 рубль орулганы колхозка кирген.

Большевик партияның совет чакытың, улуг башкы Сталинның хун-бүрү-де сагыш салышыккынын ачындаан «Большевик» колхозтун колхозчуларынын материалдыг чаагай амыдыралы хун-бүрү-де чабынандыр сайзырап турар.

В. ЧУЧУН.

Чылда хойларнын ийи төрүлдези дээш

Колхозтарнын нийтелиштирген малын ажылын хөтүлдеринге бодунуң күш-ажылыч иделкейин үндүрүп, мал ажылыгына ыңак малчыларныкы малдан турар малды үргүчү өзүлдеги язы-бүрү харамачаларга таварышпай турар. Бодунуң хулаезин ажылынга ак-сеткилди болгаш анаа ымак малчыларга Чаа-Хөл райнда улгатыр катышкыч «Буруңгаар» колхозтун хойжулар эштер М. Бюрюбо биле М. Дорунмаа олар хамааржыр.

Ол хойжулар үш чартын чылда ийи колхозтун малдарын малдап турар. Эш Бюрюбо биле М. Дорунмаа шаанда байларнын дарыяын көрүп, оларнын малын малдан кырып тодуп чорааннар. Ол үеде амгы чаагай амыдыралды чурт-чуртап чедир чүвени кижэ санып бодад-да чорбас болгай—деп эш Бюрюбо чугаалап олурар. Ам кижиниң кылган-на чүвези бодунуң болгаш колхозчу амыдыралдык чаагай байлакшылынга улуг салышынын болуп турардыр.

Амгы үеде колхозчу кижэ бүрүзү бодунуң тургузуп алган колхозтун организас, ажыл-агыйын быжыглаар дээш, оң хой орулгалыг болуру дээш ажылдап турарын билип турар бис—деп ол хойжулар чугаалап турар. Ыңчангаш колхозчу кижэ бүрүзү ошаанган

ажылынга ак-сеткилдиң ажылдарын бедээ ажыл-агый артелиниң Уставы негеп турар.

Эш Бюрюбунуң койданында 494 баш хойлар бар. Ам төрөөн хойлардан миз чаш төлүн бүрүн камгалап алган. Ол камгалагынан хураганарынын иштинде 60 баш харакул хойларнын хураганы бар. Малды онча-мечди камгалаары одар-белчирини чөгүрү өйтүдө чөп ажалдарын эш Бюрюбунуң билиринде болуп турар. Чайгы үеде өттүг, көнтүг Кара-Тыг тайгазынга, кыжык Ак-Дагга кадарып кыштар.

Эштер Бюрюбо биле Дорунмаа олар бо чылын кадарган хоондан кууан бо бир катал чаш төл алыры-биле хулаезге алган. Ыңчангаш 4 баш бүүдүрүкчү коншарларын өрте төрөөн хойларда каткан болгаш чыл төнчүзүндө 350 баш хураганарын алырын хулаез-геннер.

Малдын продуктузу бедиткеш-биле бо чылын 450 килограмм дүктү күрү-неге дужаган.

Бо чылын төрүүр хой бүрүзүн ийи катал төрүткеш малдын планын ыракта ажыр күөсөдөзү дээш хойжулар бүгү-күжүн салып турарлар.

К. ОНГА.

Колхозта комсомол эге организациязы

Комсомол эге организациязы оон кежигүннери колхоз бүүдүрүлгезинде мурнакчы чоруну күрүзүп турар. Улуг-Хем районун Жданов аттыг колхозунда эш Шуудунок секретары болгаш комсомол эге организациязынын комсомолдун хураалдарын чогуур ай-шаанда чорудуп, комсомол амылынын чугула айттырылганы ол хураалдарга чугаалажып шийтирилген турар. Ол организацияда 19 комсомолчулар бактап турар, олар кижэ бүрүзү-ле комсомолдун даалганы ажылдарын күөсөдөп келген.

Комсомолчулар боттарының билин бедидер дээш номнарны, сеткүлдерин үргүчү номчул турар. Комсомолчу Сонтаашпа — Иосиф Виссариович Сталинның долчу биографиязынын номун, комсомолчу Барындаа «Оглумун дугайында току» деп чоттаалды, ол ымыша Баратпаа «Каң канчал каткан» деп чоттаалды номчул турар.

Колхоз бүүдүрүлгезинде язы-бүрү ажилдарында комсомолчулар иделкейлик ажилдап турар болгаш боттарынын үлестерин көргүскөн. Хойжу Скенип төрөөн 130 баш хойдан 130 баш хураганны, бызаа ажаакчызы Биче-ыкэ—23 төрөөн инектен 23 бажыны камгалап алган. Тудуг бригадасында комсомолчу Чырта-оол тудуг ажылынын нормазын хун-бүрү-де 150 хуу күөсөдөп, шалынын ажылдап келген.

Элбекшилдиг чаагай дүжүк чедип алыр дээш чакны тарылганын ылангыч тарааның чайгы ажаалганынын үезинде кызымак ажилдап турар комсомолчулар бар. Чижээ, Нас-Сүрүң тараа суггарарын нормазын 130—150 хуу күөсөдөп, Чакы тарылга, база чайгы ажилдар үезинде хову бригадасында комсомолчулар болгаш аныктар ажилды нормазын додур болгаш ажыр күөсөдөп келген. Колхозта комсомол организациясы бола, колхозтун ажылынын, тудуг-суурун хөгжүдеринге бүү-күжүн колхозчуларын болгаш аныктарын эвилелдеп турар.

П. КИСЕЛЕВ, ВКП(б) Кызыл хоорайдуң партия, профэвилет болгаш комсомол организацияларының кылдиниң эргелекчизи.

В. ДАНЫРЫН.

Ном полгазы

Ном сады области ном үндүрер черинде тыва дылда база бир кезек номнарны алган, оларнын арасында мындыг-мындыг номнар бар:

1946—1950 чылдарда СССР-нің дортү (дайын сөзүлдеги бирги) беш чыл планынын күөсөдөзүнүн түндөндүрүлгөн дугайында СССР-нің Күрүнениң план комитетинин болгаш СССР-нің Төл Статистика эргелекчизин диниңды, 1951 чыл, тираажы 3000 экземпляр, өртөө 30 коп.

Б. Полевый Бистер—совет кижилер бис, 1951 чыл, өртөө 5 руб.

А. Барто, Чырыкы, 1951 чыл, өртөө 1 руб.

В. Баянкы, Чашгынышкын, 1951 чыл, өртөө 1 руб. 70 көп.

«Номну почта биле» деп кылдиз өртөөн туда чорутканга номнарны чорудуп биле турар.

Ном садынын адреси: Кызыл хоорай, Ленин кудумчусунда 43 дугаарлык бажык.

Ном садынын тыва область конторазы.

